

prima instanță: Curtea de Apel Chișinău: Iu. Cotruță

DECIZIE

18 iulie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componență:

Președintele ședinței,

Judecător

Judecătorii

Svetlana Filincova

Nicolae Craiu

Luiza Gafton,

examinând recursul declarat de Ștefan Gligor,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă Ștefan Gligor împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la repunerea în termen și anularea hotărârii,

împotriva încheierii din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins cererea lui Ștefan Gligor cu privire la repunerea în termen, s-a admis excepția de tardivitate și s-a respins acțiunea ca fiind tardivă

c o n s t a t ă

La 08 mai 2018 Ștefan Gligor a depus la Judecătoria Chișinău, sediul Centru cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea hotărârii.

În motivarea cererii de chemare în judecată Ștefan Gligor a indicat că la 23 februarie 2018 reprezentanții grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican legislativ au depus la Comisia Electorală Centrală cerere privind înregistrarea grupului de inițiativă, anexând documentele prevăzute de legislația electorală: (1) cerere de înregistrare a grupului de inițiativă; (2) procesul-verbal al adunării cetățenilor pentru inițierea referendumului republican legislativ, autentificat de Primăria mun. Chișinău; (3) dovada de comunicare a autorității publice locale despre organizarea adunării de constituire a grupului de inițiativă; (4) lista participanților înregistrați la adunarea cetățenilor, actul ce conține problema preconizată a fi supusă referendumului; (4) proiectul de lege; (5) decizia grupului de inițiativă privind alegerea biroului executiv și decizia biroului executiv al grupului de inițiativă privind desemnarea trezorerului; (5) lista membrilor grupului de inițiativă în număr de 791 de persoane declarate, precum și declarațiile membrilor grupului de inițiativă privind consimțământul lor de a participa la colectarea de semnături ale susținătorilor referendumului.

A concretizat că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 s-a respins cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican legislativ.

Reclamantul a precizat că Sergiu Gurduza, membrul Comisiei Electorale Centrale, a solicitat includerea pe ordinea de zi a unui proiect de decizie privind înregistrarea grupului de inițiativă, însă propunerea acestuia a fost respinsă de majoritatea membrilor Comisiei Electorale Centrale, fără a fi examinate argumentele și conținutul proiectului de decizie propus.

A specificat că, deși hotărârea nr. 1450 din 12 martie 2018 a fost adoptată cu votul a 6 membri ai Comisiei Electorale Centrale, 3 dintre membri și-au exprimat dezacordul cu poziția majorității și au elaborat o opinie separată, prin care au combătut argumentele invocate în hotărâre.

Gligor Ștefan a subliniat că la 11 aprilie 2018 reprezentantul Biroului executiv al grupului de inițiativă a depus la Comisia Electorală Centrală cerere prealabilă, prin care a solicitat revocarea hotărârii nr. 1450 din 12 martie 2018; depunerea cererii fiind confirmată prin aplicarea ștampilei instituției și înregistrarea acesteia în Registrul de intrare.

A pretins că la 17 aprilie 2018 în procesul de pregătire a documentelor pentru întocmirea cererii de chemare în judecată, a depistat că angajatul Comisiei Electorale Centrale, intenționat sau din greșeală, a reținut copia nesemnată și nu originalul cererii prealabile, în pofida faptului că acesta a fost atenționat că cererea în original este semnată și urmează a fi reținută, iar pe copia cererii prealabile urmează să aplice ștampila de intrare și să o returneze.

În vederea corectării erorii angajatei Comisiei Electorale Centrale, în aceeași zi, la 17 aprilie 2018, ora 09:59, a depus o cerere prin care a pus la dispoziția Comisiei Electorale Centrale originalul cererii prealabile depuse la 11 aprilie 2018. Însă, la ora 14:50, în aceeași zi a primit pe adresa electronică, răspunsul scanat al Comisiei Electorale Centrale, prin care i s-a comunicat că cererea nu este semnată și va rămâne fără examinare în condițiile art. 10 alin. (2) Legea nr. 190 din 19 iulie 1994 cu privire la petiționare.

În privința cererii de restituire a originalului cererii prealabile, Comisia Electorală Centrală a expediat un răspuns la 19 aprilie 2018, în care a invocat că cererea va rămâne fără examinare, deoarece este tardivă.

Consideră că argumentele Comisiei Electorale Centrale sunt eronate și invocate cu rea-credință, deoarece cererea prealabilă a fost depusă în termen la 11 aprilie 2018 conform Legii contenciosului administrativ și acest fapt este probat prin aplicarea ștampilei Comisiei Electorale Centrale pe ambele documente: originalul cererii prealabile semnate și copia nesemnată a acestei cereri, precum și prin înscrierea lui Ștefan Gligor în Registrul de evidență a vizitatorilor, unde a fost înscris numele, prenumele și datele din buletinul de identitate, după verificarea sa de către angajatul poliției.

Gligor Ștefan a solicitat anularea integrală a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 cu privire la cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican legislativ, ca fiind neîntemeiată și ilegală (f.d. 1-18).

Prin încheierea din 15 mai 2018, Judecătoria Chișinău, sediul Centru și-a declinat competența și a strămutat cauza spre judecare în fond la Curtea de Apel Chișinău (f.d. 49-50).

Prin încheierea din 16 mai 2018, Curtea de Apel Chișinău și-a declarat incompetența, a suspendat examinarea cauzei și a expediat cauza la Curtea Supremă de Justiție pentru soluționarea conflictului de competență (f.d. 56-57).

Prin încheierea din 23 mai 2018, Curtea Supremă de Justiție a constatat competența Curții de Apel Chișinău la examinarea cauzei și a remis cauza instanței competente pentru examinarea cererii de chemare în judecată (f.d. 62-64).

La 17 mai 2018 Ștefan Gligor a declarat recurs împotriva încheierii din 15 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d. 67-70).

Prin decizia din 12 iunie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins recursul declarat de Ștefan Gligor și s-a menținut încheierea din 15 mai 2018 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru (f.d. 82-97).

În ședința de judecată din 29 iunie 2018 reprezentantul Rodica Ciubotaru, împuternicită prin procura din 28 iunie 2018 să reprezinte interesele în instanța de judecată (f.d. 104), a depus în interesele Comisiei Electorale Centrale cerere privind excepția de tardivitate a cererii de chemare în judecată depusă de Gligor Ștefan, solicitând respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind depusă tardiv.

În motivarea cererii reprezentantul Rodica Ciubotaru a indicat că la 08 mai 2018 Ștefan Gligor a depus cerere de chemare în judecată cu privire la anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018.

A mai făcut referire la prevederile art. 72 alin. (3) Codul electoral, potrivit căruia, contestațiile privind acțiunile și hotărârile Comisiei Electorale Centrale și ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii sau adoptării hotărârii.

În temeiul normei de drept citate, reprezentantul Rodica Ciubotaru a indicat că Ștefan Gligor urma să conteste hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 la Curtea de Apel Chișinău până la 15 martie 2018 inclusiv, însă a contestat-o doar la 08 mai 2018 (f.d. 103).

În ședința de judecată din 10 iulie 2018 Ștefan Gligor a solicitat repunerea în termen a cererii de chemare în judecată.

În motivarea cererii de repunere în termen Ștefan Gligor a indicat că articolele 71 și 72 din Codul electoral reglementează modul și termenele de depunere a contestațiilor privind organizarea și desfășurarea alegerilor, precum reiese și din conținutul normelor respective și din denumirea Secțiunii 1 a Capitolului 12 din Codul electoral „Contestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor”.

Totodată, articolele 71 și 75 din Codul electoral nu reglementează modul de contestare a hotărârilor adoptate de Comisia Electorală Centrală care nu se referă la organizarea și desfășurarea alegerilor, la caz modul de contestare a hotărârilor privind refuzul înregistrării grupului de inițiativă privind organizarea referendumurilor legislative.

A specificat reclamantul că din considerentul că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 lezează un drept și vizează un alt subiect decât ceea ce privește organizarea și desfășurarea alegerilor, aceasta nu poate fi contestată prin aplicarea termenelor speciale și la caz urmează a fi aplicate prevederile Legii contenciosului administrativ.

A generalizat că Codul electoral nu reglementează expres o modalitate de contestare a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale privind refuzul de a înregistra un grup de inițiativă, iar din momentul constituirii Comisiei Electorale Centrale nu au existat precedente similare cu privire la refuzul unui grup de inițiativă care ar fi solicitat înregistrarea acestuia în scopul colectării semnăturilor pentru inițierea unui referendum legislativ.

A citat că în pct. 12 din hotărârea Planului Curții Supreme de Justiție cu privire la aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației electorale, s-a explicat că Curtea de Apel Chișinău judecă ca primă instanță: (1) litigiile ce țin de contestarea actelor Comisiei Electorale Centrale și Consiliului Coordonator al Audiovizualului cu privire la organizarea și desfășurarea alegerilor; (2) litigiile privind contestarea actelor (hotărârilor) Comisiei Electorale Centrale și Consiliului Coordonator al Audiovizualului, în cazul adoptării unor decizii noi, în baza cererii prealabile a persoanei interesate; (3) litigiile privind refuzul radiodifuzorilor naționali de a difuza, sau respectiv de a publica publicitatea electorală în campania electorală pentru alegerile parlamentare, prezidențiale și referendumuri republicane; (4) cererile de anulare a înregistrării concurenților electorali, în cazul alegerilor parlamentare, prezidențiale (art. 69, alin. (4), art. 105 Codul electoral); (5) în temeiul art. 197 alin. (1) Codul electoral legalitatea referendumului local din mun. Chișinău și rezultatele acesteia.

Ștefan Gligor a invocat temeii de repunere în termen faptul că stabilirea termenului de depunere a cererii prealabile a fost dedus în rezultatul soluționării conflictului de competență, fapt ce nu putea să-l cunoască la momentul depunerii cererii prealabile.

Reclamantul a mai dezvoltat ideea că nicio persoană nu poate fi privată de dreptul de a avea acces la justiție și de a-și apăra drepturile sale vătămate printr-un act administrativ din cauza lacunelor sau ambiguităților din legislația în vigoare (f.d. 133-135).

Prin încheierea din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea depusă de Ștefan Gligor cu privire la repunerea în termen a cererii de chemare în judecată.

S-a admis excepția de tardivitate depusă de Comisia Electorală Centrală.

S-a respins ca fiind tardivă cererea de chemare în judecată depusă de Ștefan Gligor (f.d. 140-156).

La 11 iulie 2018 Ștefan Gligor a declarat recurs împotriva încheierii din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea încheierii și trimiterea pricinii la rejudecare.

În motivarea cererii de recurs Ștefan Gligor a indicat că procedura, termenele și modul de depunere și examinare a contestațiilor, prevăzute de secțiunea 1 din Capitolul 12 din Codul electoral, se referă la acțiunile/inacțiunile și hotărârile organelor electorale ce țin de organizarea și desfășurarea alegerilor în perioada electorală, iar potrivit art. 1 din Codul electoral, perioada electorală este perioada de timp cuprinsă între ziua aducerii la cunoștință publică a datei alegerilor și ziua în care rezultatele alegerilor sunt confirmate de către organele competente, dar nu mai mare de 90 zile.

În cazul referendumului republican, potrivit art. 162 Codul electoral, Parlamentul are atribuția de a stabili data referendumului republican inițiat de cetățeni. Pe cale de consecință, din momentul aducerii la cunoștință publică a datei referendumului republican, din acel moment se aplică termenele electorale speciale, aplicabile în procesul de organizare și desfășurare a alegerilor prevăzute de art. 71-74 Codul electoral.

A concluzionat recurentul că actul administrativ emis de autoritatea electorală centrală privind înregistrarea/respingerea înregistrării grupului de inițiativă, care se află abia la etapa colectării semnăturilor necesare pentru inițierea referendumului republican, nu poate fi calificat ca hotărâre a Comisiei Electorale Centrale ce ține de

organizarea și desfășurarea alegerilor, deoarece aceste acte se adoptă de organele electorale doar în perioada electorală; respectiv toate actele administrative emise de organul electoral central în afara perioadei electorale, se supun procedurilor și termenelor reglementate de instituția contenciosului administrativ.

Conform art. 74 alin. (1) și (7) Codul electoral, instanța de judecată adoptă și pronunță hotărârea în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Legii contenciosului administrativ.

Apelul și recursul se examinează în termen de 3 zile de la primirea dosarului în cauză.

Studiind argumentele recursului în raport cu materialele pricinii, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este depus în termen, însă neîntemeiat și urmează a fi respins cu menținerea încheierii contestate din următoarele motive.

Conform art. 74 alin. (6) Codul electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Recursul declarat de Ștefan Gligor la 11 iulie 2018 împotriva încheierii din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău este depus în interiorul termenului de declarare stabilit de legislația electorală.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art. 153 alin (1)-(3) Codul electoral, referendumul republican se desfășoară în scopul exercitării puterii poporului și participării lui nemijlocite la conducerea și administrarea treburilor de stat.

Referendumul republican se efectuează prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat, în conformitate cu Constituția și prevederile prezentului cod.

Actele adoptate prin referendum republican au putere juridică după confirmarea lor de către Curtea Constituțională și sunt executorii pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Conform art. 154 alin. (1)-(4) Codul electoral, în funcție de natura juridică a problemelor supuse referendumului, referendumurile republicane pot fi constituționale, legislative, privind demiterea Președintelui Republicii Moldova și consultative.

Referendumului constituțional sunt supuse propunerile privind revizuirea Constituției.

Referendumului legislativ sunt supuse proiectele de legi sau unele prevederi ale acestora de importanță deosebită.

Referendumului consultativ sunt supuse problemele de interes național, în scopul consultării opiniei poporului asupra unor astfel de probleme și adoptării ulterioare, de către autoritățile publice competente, a unor hotărâri definitive. Textul întrebării supuse referendumului consultativ se redactează în manieră neutră, fără ambiguități sau sugerarea răspunsului.

Conform art. 164 alin. (1) și (2) Codul electoral, grupul de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican se înregistrează de către Comisia Electorală Centrală. Pentru înregistrare, comisiei i se prezintă:

a) actele adunării cetățenilor la care a fost ales grupul de inițiativă, autentificate de primăria localității pe al cărei teritoriu a avut loc adunarea;

b) declarația membrilor grupului de inițiativă privind consimțământul de a participa la colectarea de semnături ale susținătorilor referendumului;

c) cererea privind înregistrarea grupului de inițiativă.

Comisia Electorală Centrală adoptă, în termen de 15 zile de la depunerea actelor indicate în alin.(1), o hotărâre cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă sau cu privire la refuzul de a-l înregistra. În hotărârea cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă, se indică termenul pentru colectarea semnăturilor susținătorilor referendumului republican, care nu poate fi mai mic de 2 luni și mai mare de 3 luni.

Instanța de recurs reține că Comisia Electorală Centrală și organele electorale ierarhic inferioare emit acte administrative cu caracter individual sau normativ, care pot fi supuse controlului legalității, în ordinea contenciosului administrativ. Această procedură, fiind un mecanism de consolidare și asigurare a respectării drepturilor electorale ale cetățenilor, mai poate fi denumită și contencios electoral.

În cazul alegerilor, inițierii unui referendum, acțiunile/inacțiunile administrației publice locale, legate de întocmirea și autentificarea listelor de subscripție, la fel, urmează a fi examinate și soluționate în procedura contenciosului administrativ cu caracter electoral.

În prezentul litigiu, se contestă hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018, prin care s-a respins cererea de înregistrare a grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican legislativ (f.d. 40-42).

Actele pricinii mai atestă că la 11 aprilie 2018 reprezentantul Biroului executiv al grupului de inițiativă a depus la Comisia Electorală Centrală cerere prealabilă în ordinea contenciosului administrativ, prin care a solicitat revocarea hotărârii nr. 1450 din 12 martie 2018 (f.d. 19-34).

Prin răspunsul nr. CEC 8/2189 din 17 aprilie 2018, Comisia Electorală Centrală a comunicat că cererea prealabilă nu este semnată, fapt pentru care rămâne neexaminată în condițiile art. 10 alin. (2) Legea nr. 190 din 19 iunie 1994 cu privire la petiționare (f.d. 36).

Probatoriul anexat la materialele pricinii mai atestă că la 17 aprilie 2018, ora 09:59, președintele Biroului executiv al grupului de inițiativă pentru desfășurarea referendumului republican legislativ a depus o cerere, prin care a pus la dispoziția Comisiei Electorale Centrale originalul cererii prelabile depuse la 11 aprilie 2018, care i-a fost returnat, din greșeală sau intenționat, și a solicitat returnarea copiei reținute de Cancelaria Comisiei Electorale Centrale (f.d. 35).

Prin răspunsul nr. CEC 8/2203 din 19 aprilie 2018, Comisia Electorală Centrală a comunicat că în temeiul prevederilor art. 14 Legea contenciosului administrative, cererea prealabilă se consideră tardivă și rămâne fără examinare ca fiind depusă cu omiterea termenului de prescripție (f.d. 38).

În rezultat, la 08 mai 2018 Ștefan Gligor a depus cerere de chemare în judecată împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la contestarea hotărârii nr. 1450 din 12 martie 2018.

În ședința de judecată din 29 iunie 2018 reprezentantul Rodica Ciubotaru a depus în interesele Comisiei Electorale Centrale cerere privind excepția de tardivitate a cererii de chemare în judecată depusă de Gligor Ștefan, solicitând respingerea cererii de chemare în judecată ca fiind depusă tardiv, invocând că hotărârea în litigiu în temeiul art. 72 alin. (3) Codul electoral urma să fie contestată în termen de 3 zile de la adoptare, adică până la 15 martie 2018, însă cererea de chemare în judecată a fost depusă doar la 08 mai 2018.

În contradicție cu cele susținute de reprezentantul Comisie Electorale Centrale, Ștefan Gligor pretinde că în prezentul litigiu nu urmează a fi aplicate termenele instituite de legislație electorală, ci cele generale stabilite de Legea contenciosului administrativ. Totodată, reclamantul a solicitat și repunerea cererii în termen.

În conformitate cu art. 186¹ alin. (1) și (2) Codul de procedură civilă, cererile depuse în instanța de judecată peste termenul de prescripție extinctivă, a căror tardivitate a fost invocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare de partea în proces, persoana în a cărei favoare a curs prescripția, de creditorul persoanei sau de către oricare altă persoană care are interes legitim, se examinează în fond doar după examinarea de către instanța de judecată a excepției de tardivitate. Dacă reclamantul a solicitat repunerea în termenul de prescripție sau solicită repunerea odată cu ridicarea excepției, instanța de judecată examinează excepția de tardivitate concomitent cu cererea de repunere în termen.

Excepția de tardivitate și, după caz, repunerea în termen se soluționează în ședință de judecată, convocată în faza de pregătire a cauzei pentru dezbateri judiciare. Lipsa participanților citați legal nu împiedică examinarea cererilor.

Ținând cont de obiectul litigiului, de circumstanțele de fapt și de temeiurile de drept invocate, cât și de apărările formulate de partea adversă, sarcina instanțelor de judecată este de a stabili termenul de contestare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018.

Instituția referendumului național este reglementată de Capitolul 13, Titlul VI, Codul electoral.

Instanța de recurs atestă că Codul electoral, în special articolul 164, nu reglementează modalitatea de contestare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale cu privire la înregistrarea grupului de inițiativă sau cu privire la refuzul de a-l înregistra.

În conformitate cu art. 5 alin. (1) și (2) Codul de procedură civilă, orice persoană interesată este în drept să se adreseze în instanță judecătorească, în modul stabilit de lege, pentru a-și apăra drepturile încălcate sau contestate, libertățile și interesele legitime.

Nici unei persoane nu i se va refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Urmează a se reține și prevederile art. 1 alin. (2) Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, care stipulează că orice persoană care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, de către o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, se poate adresa instanței de contencios administrativ competente pentru a obține anularea actului, recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei ce i-a fost cauzată.

Conform art. 8 alin. (4) Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, în condițiile Codului electoral, Curtea de Apel Chișinău verifică legalitatea hotărârilor Comisiei Electorale Centrale cu privire la încălcarea legislației electorale.

Colegiul reține că Codul electoral în Capitolul 12 intitulat „Procedurile judiciare” reglementează modalitatea depunerii contestațiilor în instanța de judecată.

Conform art. 72 alin. (3) Codul electoral, contestațiile privind acțiunile și hotărârile Comisiei Electorale Centrale și ale Consiliului Coordonator al Audiovizualului se depun, fără respectarea procedurii prealabile, la Curtea de Apel Chișinău în termen de 3 zile calendaristice de la data săvârșirii acțiunii sau adoptării hotărârii.

Instanța de recurs reține că prima instanță întemeiat a reținut la aprecierea termenului de contestare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018, prevederile art. 72 alin. (3) Codul electoral.

Colegiul aplicând regula de interpretare *per a contrario* reține că Codul electoral nu prevede alte termene de contestare a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și că la caz urmează a se aplica prevederile art. 72 alin. (3) Codul electoral.

Cu privire la aplicarea la caz a prevederilor art. 72 alin. (3) Codul electoral, s-a expus și Curtea Supremă de Justiție în încheierea din 23 mai 2018, prin care a constatat competența Curții de Apel Chișinău la examinarea cauzei și a remis cauza instanței competente pentru examinarea cererii de chemare în judecată (f.d. 62-64).

Aici, urmează a se reține și prevederile art. 123 alin. (2) Codul de procedură civilă, care stipulează că faptele stabilite printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă într-o cauză civilă soluționată anterior în instanță de drept comun sau în instanță specializată sunt obligatorii pentru instanța care judecă cauza și nu se cer a fi dovedite din nou și nici nu pot fi contestate la judecarea unei alte cauze civile la care participă aceleași persoane.

Această reglementare a puterii de lucru judecat în forma prezumției vine să asigure, din nevoia de ordine și stabilitate juridică, evitarea contradicțiilor între considerentele hotărârilor judecătorești. Prezumția nu oprește judecata celui de-al doilea proces, ci doar ușurează sarcina probațiunii, aducând în fața instanței constatări ale unor raporturi juridice făcute cu ocazia judecării anterioare și care nu pot fi ignorate.

Instanța de recurs constată că prevederile art. 123 alin. (2) Codul de procedură civilă vorbesc despre prejudicialitatea hotărârii judecătorești. Acest efect face imposibil o altă apreciere într-un alt proces a faptelor și raporturilor juridice, care au fost deja stabilite printr-o hotărâre judecătorească.

Curtea Supremă de Justiție în încheierea din 23 februarie 2018 a constatat că Ștefan Gligor dispune de calitatea de subiect cu drept de a sesiza instanța de contencios administrativ privind anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018, conform art. 72 alin. (3) Codul electoral.

Instanța de recurs conchide că prima instanță justificat a respins argumentele lui Ștefan Gligor că la caz urmează a fi aplicate termenele instituite de Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 pentru contestarea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 din următoarele motive.

Conform art. 14 alin. (1) Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ va solicita, printr-o cerere prealabilă, autorității publice emitente, în termen de 30 de zile de la data comunicării actului, revocarea, în tot sau în parte, a acestuia, în cazul în care legea nu dispune altfel.

Conform art. 16 alin. (1) și (2) Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000, persoana care se consideră vătămată într-un drept al său, recunoscut de lege, printr-un act administrativ și nu este mulțumită de răspunsul primit la cererea prealabilă sau nu a primit nici un răspuns în termenul prevăzut de lege, este în drept să sesizeze instanța de contencios administrativ competentă pentru anularea, în tot sau în parte, a actului respectiv și repararea pagubei cauzate.

Acțiunea poate fi înaintată nemijlocit instanței de contencios administrativ în cazurile expres prevăzute de lege și în cazurile în care persoana se consideră vătămată

într-un drept al său prin nesoluționarea în termen legal ori prin respingerea cererii prealabile privind recunoașterea dreptului pretins și repararea pagubei cauzate.

În temeiul acestor norme de drept citate, Colegiul reține că Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000 este o lege generală care reglementează instituția contenciosului administrativ. Prevederile acestei legi poartă caracter general și se aplică atunci, când procedura, modalitatea și termenul de contestare a unui act administrativ nu sunt reglementate de o lege specială.

Conform art. 5 alin. (3) Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, normele juridice speciale sunt aplicabile în exclusivitate anumitor categorii de raporturi sociale sau subiecți strict determinați. În caz de divergență între o normă generală și o normă specială, care se conțin în acte normative de același nivel, se aplică norma specială.

In concreto, se reține că Codul electoral a instituit termen special de contestare a hotărârilor Comisiei Electorale Centrale și anume de 3 zile de la momentul adoptării, ceea ce exclude aplicarea la caz a termenelor instituite de Legea contenciosului administrativ.

Aici, instanța de recurs reține că toate litigiile cu caracter electoral urmează a fi examinate în ordinea contenciosului administrativ, deoarece cerințele înaintate în instanța de judecată întru apărarea drepturilor electorale sunt cerințe care rezultă din raporturi administrative și, ținând cont de specificul lor, necesită a fi examinate și soluționate în termene foarte restrânse, pentru a asigura celeritatea procedurilor electorale.

Argumentul recurentului că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 nu ține de organizarea și desfășurarea alegerilor și la contestarea acesteia nu pot fi aplicate termenele speciale reglementate de secțiunea I a Capitolului 12 Codul electoral, nu poate fi reținut de către instanța de recurs.

Colegiul reține, că deși contestațiile privind organizarea și desfășurarea alegerilor sunt reglementate de Capitolul 12 Codul electoral, această secțiune reglementează procedurile judiciare, și respectiv prevederile acestui capitol urmează a fi aplicate pentru toate tipurile de contestații împotriva hotărârilor Comisiei Electorale Centrale depuse în instanțele de judecată.

Din această optică, nu poate fi reținut nici argumentul că prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 s-a respins cererea de înregistrare a grupului de inițiativă, care se află la etapa colectării semnăturilor necesare pentru inițierea referendumului republican, și că această hotărâre nu se raportează la perioada electorală instituită de Codul electoral și că toate actele administrative emise de organul electoral în afara perioadei electorale, se supun procedurilor și termenelor stabilite de Legea contenciosului administrativ nr. 793-XIV din 10 februarie 2000.

Or, în art. 1 Codul electoral sunt definite - *alegeri* – în cazul în care nu se face vreo specificare, alegerile în Parlament, pentru funcția de Președinte al Republicii Moldova, în autoritățile administrației publice locale, precum și referendumurile. Aceeași noțiune vizează acțiunile cetățenilor, partidelor și altor organizații social-politice, blocurilor electorale, organelor electorale și altor organe de stat, orientate spre întocmirea listelor electorale, desemnarea și înregistrarea candidaților, efectuarea agitației electorale, votarea și constatarea rezultatelor votării, precum și alte acțiuni electorale întreprinse în conformitate cu legislația în vigoare.

Din această perspectivă, termenul de alegeri cu care operează Codul electoral urmează a fi privit *lato senso* și privește atât acțiunile de inițiere a referendumului, cât și orice alte acțiuni întreprinse conform Legii electorale.

În cumulul celor analizate *supra*, se atestă că termenul de contestare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018 este de 3 zile calendaristice, de la data adoptării acesteia.

Așadar, termenul de contestare a hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 1450 din 12 martie 2018, a început a curge la 13 martie 2018 și a expirat la 15 martie 2018, însă cererea de chemare în judecată a fost depusă de Ștefan Gligor la 08 mai 2018, cu sfidarea termenului stabilit de legislația electorală.

Ca urmare a stabilirii termenului de contestare a hotărârii în litigiu și a faptului depunerii tardive a cererii de chemare în judecată, urmează a se soluționa temeinicia cererii de repunere în termen a cererii de chemare în judecată înaintată de Ștefan Gligor.

Conform art. 279 alin. (1) Codul civil, în cazuri excepționale, dacă instanța de judecată constată că termenul de prescripție extinctivă nu este respectat datorită unor împrejurări legate de persoana reclamantului, dreptul încălcat al persoanei este apărut.

Ștefan Gligor a invocat temei de repunere în termen faptul că stabilirea termenului de depunere a cererii prealabile a fost dedus în rezultatul soluționării conflictului de competență, fapt ce nu putea să-l cunoască la momentul depunerii cererii prealabile.

Din interpretarea principiului „*Nemo legem ignorare censetur*”, rezultă că necunoașterea legii nu constituie o justificare a nerespectării ei și nimeni nu este exonerat de răspundere pe motiv ca nu cunoaște legea, considerent din care argumentul recurentului nu pare a fi unul plauzibil.

Alte argumente care ar justifica omiterea termenului de adresare în judecată, Gligor Ștefan nu a invocat.

În cumulul celor analizate *supra*, instanța de recurs conchide că prima instanță justificat a conchis în favoarea respingerii cererii de repunere în termen și admiterii excepției de tardivitate cu respingerea cererii de chemare în judecată depusă de Ștefan Gligor ca fiind tardivă.

Instanța de recurs notează că art. 6§1 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului garantează fiecărei persoane dreptul de a sesiza o instanță cu orice contestație referitoare la drepturile și obligațiile sale cu caracter civil. Dreptul la o instanță nu este absolut, astfel încât nu este exclusă ipoteza că în scopul unei bune administrări a justiției, pot fi stabilite termene de prescripție. Chestiunile cu privire la termenele de prescripție urmează a fi abordate cu diligență de către instanțele de judecată.

Curtea Constituțională în hotărârea nr. 17 din 19 iunie 2015 a reiterat că legiuitorul poate stabili anumite condiții privind exercitarea drepturilor civile subiective, nerealizarea cărora poate duce la stingerea acestor drepturi. Asemenea condiții se referă, inclusiv la limitele temporale de apariție, exercitare sau apărare a drepturilor civile, numite în dreptul civil „termene”. Acestea sunt perioadele de timp, în cadrul cărora titularii drepturilor subiective civile sunt împuterniciți să-și realizeze drepturile, nerealizarea acestora fiind sancționată cu pierderea lor.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în hotărârea *Nichifor c. Moldovei* din 20 septembrie 2016 a constatat violarea art. 6 notând că chestiunea termenului de prescripție invocată de reclamant în cadrul procedurilor constituia un argument important, deoarece fiind admis putea duce la respingerea acțiunii. Prima instanță a respins acțiunea pe acest temei, însă Curtea de Apel și Curtea Supremă de Justiție au

tăcut în privința obiecției reclamantului în privința admisibilității acțiunii. În lipsa unui răspuns specific și expres, este imposibil de a constata dacă aceste instanțe doar au neglijat să abordeze acest argument că acțiunea este tardivă sau dacă au intenționat să o respingă și dacă aceasta a fost intenția, care au fost motivele în spatele deciziei respective.

Astfel, din considerentele menționate și reținând că Curtea de Apel Chișinău a aplicat corect normele de drept procedural, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul ca neîntemeiat și de a menține încheierea contestată.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se respinge recursul declarat de Ștefan Gligor.

Se menține încheierea din 10 iulie 2018 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Ștefan Gligor împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la repunerea în termen și anularea hotărârii.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Judecător

Svetlana Filincova

judecătorii

Nicolae Craiu

Luiza Gafton